

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 1500.—; pt. particulari Lei 800.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 500.—. În străinătate Lei 2000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 20 —

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu**

S u m a r u l :

Funcțiunea economică și socială a asigurărilor private. — Banca „Sarcăiana”, societate anonimă Făgăraș. — Spicuri din monografia d-lui dir. Ioan Ghișa „Banca Crișana” S. A. Brad. — *Bilanșuri*: Banca „Furnica”, societate anonimă Făgăraș. — Banca Agronomilor, s. a. Agnita. — „Cârșoara”, casă de economii, societate pe acții în Streza-Cârșoara.

Funcțiunea economică și socială a asigurărilor private.

(Urmare).

Evoluția capitalului privat în România.

II.

Completând cele de mai sus și pentru a putea trage, la sfârșit concluzii obiective și în concordanță cu realitatea de la noi, folosesc câteva date statistice, asupra capitalului social, fondurilor de garanții, plasamentelor, beneficiilor, primelor de asigurare, capitalului asigurat, daunelor plătite, înregistrate de societățile private de asigurare din România raportându-le la întreg capitalul societăților anonime, beneficiile acestuia și rentabilitatea spre care se orientează capitalul particular.

Statistica este expresiunea cea mai puternică în stabilirea cât mai aproape de realitate a activității economice. Datele statistice nu pot suferi desmințiri și ele sunt argumentele cu putere de convingere imediată și totală.

„Există un grai al cifrelor care cuprinde o forță demonstrativă mai tare decât toate șireflicurile oratorice.

Oglinda în cifre a unei realități sociale sau expresia cifrică a ansamblurilor economice, financiare și comerciale, — corelate organice în funcțiunile fecunde ale economiei naționale, — devin mult mai lămuritoare decât cercetările de probare logică a cuvintelor”. (Excelsior Nr. 75 din 10 Mai 1942, I. Dobridor: Elocvența cifrelor).

Din acest considerent întrebunțez cifrele statistice pe care le posed, chiar dacă ele vor fi puțin plictisitoare. Altfel, oglindesc realitatea.

Sistemul capitalist fiind reprezentat în forma modernă de societățile anonime, să vedem cum a evoluat și care a fost orientarea capitalului în România, de la 1913 până în 1939. Datele respective sunt oficiale publicate de Institutul Central de Statistică al Statului.

Tabela I.

**Numărul societăților anonime în anii
1913—1939**

Nr. de ordine	Ani	TOTAL		Societăți Industriale		Bănci ¹⁾		Soc. Comerciale		Soc. diverse		Societăți de asigurări		Nr. de ordine
		Societăți		Societăți		Societăți		Societăți		Societăți		Societăți		
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	
1	1913	430	100	168	39.0	197	45.8	53	12.3	5	1.1	7	1.6	1
2	1918	457	100	172	37.6	216	47.2	54	11.8	9	1.9	6	1.3	2
3	1919	929	100	321	34.5	486	52.3	100	10.7	14	1.5	8	0.8	3
4	1920	1.155	100	447	38.7	543	47.0	146	12.6	10	0.9	9	0.8	4
5	1921	1.266	100	529	41.8	556	43.9	159	12.6	13	1.0	9	0.7	5
6	1922	1.650	100	720	43.6	683	41.4	218	13.2	14	0.9	15	0.9	6
7	1923	1.942	100	874	45.0	756	38.9	277	14.3	18	0.9	17	0.9	7
8	1924	2.188	100	1.014	46.3	844	38.6	293	13.4	17	0.8	20	0.9	8
9	1925	2.440	100	1.108	45.4	928	38.0	352	14.4	31	1.3	21	0.9	9
10	1926	2.622	100	1.171	44.7	1.029	39.3	368	14.0	30	1.1	24	0.9	10
11	1927	2.694	100	1.168	43.3	1.054	39.1	414	15.4	34	1.3	24	0.9	11
12	1928	2.729	100	1.123	41.2	1.122	41.1	415	15.2	39	1.4	30	1.1	12
13	1929	2.662	100	1.078	40.5	1.097	41.2	418	15.7	38	1.4	31	1.2	13
14	1930	2.682	100	1.063	39.6	1.102	41.1	448	16.7	44	1.7	25	0.9	14
15	1931	2.620	100	1.054	40.2	1.037	39.6	463	17.7	39	1.5	27	1.0	15
16	1932	2.589	100	1.049	40.5	953	36.8	514	19.9	46	1.8	27	1.0	16
17	1933	2.592	100	1.079	41.6	893	34.5	548	21.1	47	1.8	25	1.0	17
18	1934	2.744	100	1.136	41.4	873	31.8	661	24.1	50	1.8	24	0.9	18
19	1935	3.017	100	1.214	40.2	920	30.5	831	27.5	30	1.0	22	0.7	19
20	1936	2.729	100	1.038	38.0	823	30.2	794	29.1	53	1.9	21	0.8	20
21	1937	2.995	100	1.145	38.2	841	28.1	934	31.2	55	1.8	20	0.7	21
22	1938	2.857	100	1.160	40.6	753	26.4	857	30.0	66	2.3	21	0.7	22
23	1939 ²⁾	2.261	100	941	41.6	491	21.7	755	33.4	55	2.4	19	0.8	23

1) Exclusiv Banca Națională a României.

2) Nu sunt cuprinse societățile rămase în ținuturile ocupate.

Din totalul societăților anonime din România, societățile de asigurare în 1939 reprezentau abia 0,8 la sută. Considerând că în 1940 s'au mai înființat 101 societăți anonime, iar în 1941 numărul societăților pe acțiuni nou create a fost și mai mare, în timp ce la 31 Decembrie 1941 funcționau 22 societăți de asigurare, rezultă că societățile de asigurare astăzi nu mai reprezintă nicio jumătate de procent.

În ordine numerică avem:

- Societăți industriale cu rotund 41%
- Societăți Comerciale cu rotund 34%
- Societăți bancare cu rotund 22%
- Societăți diverse cu rotund 2½%
- Societăți de asigurare cu rotund 0,5%

Tabela II.

**Capitalul societăților anonime în anii
1931—1939**

Nr. de ordine	Ani	TOTAL		Societăți Industriale		Bănci ¹⁾		Societăți Comerciale		Soc. diverse		Societăți de asigurare		Nr. de ordine
		Capital		Capital		Capital		Capital		Capital		Capital		
		Mii Lei	%	Mii Lei	%	Mii Lei	%	Mii Lei	%	Mii Lei	%	Mii Lei	%	
1	1913	804.830	100	483.063	60.0	240.042	29.7	44.174	5.4	23.200	2.8	14.350	1.5	1
2	1918	1.001.558	100	609.013	60.7	320.386	31.9	41.188	4.1	15.971	1.5	15.100	1.5	2
3	1919	1.982.084	100	1.007.077	50.8	711.264	35.8	132.081	6.6	88.912	4.4	42.750	2.1	3
4	1920	5.168.243	100	2.767.129	53.5	1.966.664	38.1	336.768	6.5	24.282	0.5	73.400	1.4	4
5	1921	8.095.429	100	5.106.691	63.1	2.406.400	29.7	467.961	5.8	27.677	0.3	86.700	1.1	5
6	1922	12.162.029	100	7.549.071	62.1	3.334.768	27.4	1.125.641	9.3	38.090	0.3	114.459	0.9	6
7	1923	17.810.091	100	11.934.834	67.0	4.253.482	23.9	1.416.697	7.9	81.378	0.5	123.700	0.7	7
8	1924	22.690.613	100	15.632.416	68.9	5.175.187	22.8	1.617.918	7.1	91.392	0.4	173.700	0.8	8
9	1925	27.565.510	100	19.106.446	69.3	6.276.409	22.8	1.862.843	6.8	119.112	0.4	200.700	0.7	9
10	1926	34.226.144	100	24.818.627	72.5	7.504.825	21.9	1.490.141	4.4	161.331	0.5	251.220	0.7	10
11	1927	38.738.983	100	27.892.605	72.0	8.318.871	21.5	2.036.365	5.3	173.922	0.4	317.220	0.8	11
12	1928	42.975.905	100	29.962.889	69.7	10.000.176	23.3	2.464.272	5.7	200.348	0.5	348.220	0.8	12
13	1929	45.623.548	100	31.435.240	68.9	11.180.692	24.5	2.417.869	5.3	235.827	0.5	353.920	0.8	13
14	1930	48.666.601	100	33.604.063	69.1	11.627.575	23.9	2.730.431	5.6	353.032	0.7	351.500	0.7	14
15	1931	50.658.921	100	35.253.546	69.6	11.879.429	23.4	2.785.837	5.5	356.609	0.7	383.500	0.8	15
16	1932	47.338.994	100	33.121.539	70.0	10.487.450	22.2	2.945.940	6.2	396.565	0.8	387.500	0.8	16
17	1933	45.914.928	100	32.204.895	70.1	9.992.027	21.8	2.942.039	6.4	406.590	0.9	368.477	0.8	17
18	1934	45.007.067	100	31.974.637	71.0	9.514.593	21.1	2.774.781	6.2	382.151	0.9	360.905	0.8	18
19	1935	46.207.195	100	33.170.576	71.8	9.354.590	20.2	3.199.543	6.9	129.581	0.3	352.905	0.8	19
20	1936	42.030.138	100	29.511.350	70.2	8.530.924	20.3	3.343.065	8.0	294.895	0.7	349.904	0.8	20
21	1937	46.994.542	100	33.772.491	71.9	8.776.981	18.7	3.696.974	7.9	386.192	0.8	361.904	0.8	21
22	1938	49.493.844	100	35.842.303	72.4	8.796.562	17.8	4.041.386	8.2	434.689	0.9	378.904	0.8	22
23	1939 ²⁾	49.922.298	100	36.617.997	73.3	8.391.391	16.8	4.131.511	8.3	411.404	0.8	369.995	0.7	23

¹⁾ Exclusiv Banca Națională a României.

²⁾ Nu sunt cuprinse cifrele soc. rămase în ființele ocupate.

În 1940 cele 101 societăți anonime nou înființate aveau un capital total de Lei 600.700.000—; iar 131 societăți și-au sporit capitalul cu rotund 1.465.617.000— Lei.

În 1941 și 1942 capitalul societăților anonime a crescut cu rotund 10 miliarde Lei. Cel mai însemnat spor la înregistrat societățile industriale și soc. comerciale. La finea anului 1941 capitalul total al societăților de asigurare era de 440.000.000 Lei, ea reprezintă rotund 0,7 la sută din totalul capitalului societăților anonime.

Capitalul societăților anonime din România este deținut de:

- Societăți industriale cu rotund 75%
- Societăți bancare cu rotund 14%
- Societăți comerciale cu rotund 9,5%
- Societăți diverse cu rotund 0,8%
- Societăți de asigurări cu rotund 0,7%

Tabela III

**Beneficiul societăților anonime
în anii 1913—1939**

Nr. de ordine	Ani	Societăți Industriale	Bănci ¹⁾	Soc. Comerciale	Soc. diverse	Soc. de Asigurare
		Mii Lei	Mii Lei	Mii Lei	Mii Lei	Mii Lei
1	1913	61.923	37.490	3.180	1.771	4.175
2	1918	88.558	62.032	2.917	1.811	4.392
3	1919	277.902	104.004	18.156	7.672	6.958
4	1920	644.475	356.028	37.550	1.305	15.192
5	1921	1.217.381	438.316	50.114	1.797	19.764
6	1922	1.819.187	649.882	94.083	2.947	21.842
7	1923	2.698.766	946.370	164.374	5.769	47.705
8	1924	3.326.855	1.146.678	150.216	8.258	57.939
9	1925	2.599.351	1.383.901	130.298	14.790	68.624
10	1926	3.204.392	1.699.131	153.489	14.814	70.084
11	1927	2.649.940	1.783.826	169.749	19.558	70.760
12	1928	2.627.846	1.868.015	192.986	19.243	84.855
13	1929	2.729.791	1.947.279	155.073	12.441	87.168
14	1930	2.381.437	1.638.083	101.974	16.003	71.635
15	1931	2.011.175	493.046	54.472	9.508	47.911
16	1932	1.291.015	187.981	60.285	5.819	38.677
17	1933	1.521.320	193.419	69.319	8.577	35.645
18	1934	1.834.564	210.262	91.842	12.456	37.619
19	1935	2.465.480	253.421	142.848	4.270	36.121
20	1936	3.282.364	317.819	198.349	8.803	37.221
21	1937	4.683.629	421.195	304.929	14.899	38.903
22	1938	4.566.089	460.965	346.988	13.921	46.754
23	1939 ²⁾	5.571.547	469.006	371.129	9.587	45.670

¹⁾ Exclusiv Banca Națională a României.

²⁾ Nu sunt cuprinse cifrele soc. rămase în ținuturile ocupate.

În medie beneficiul realizat de societățile anonime revine:

— Societăți industriale	86,0%
— Societăți bancare	7,3%
— Societăți comerciale	5,7%
— Societăți de asigurare	0,7%
— Societăți diverse	0,1%

Raportând beneficiul la capitalul social al ramurei respective, găsim că plasamentul în soc. de asigurare nu-i totuși lipsit de rentabilitate.

Lipsește din tablourile de mai sus datele pe câțiva ani din urmă, întru cât acestea nu pot influența cu nimic conștatarea ce se impune, m'am dispensat ușor de ele.

Două sunt constatările mai însemnate.

1. Din capitalul total al societăților anonime din România numai 0,70%, mai puțin decât un procent, aparține celor 22 societăți de asigurare existente la 31 Decembrie 1941, cu un capital social de 444.000.000 — Lei.

2. Rentabilitatea capitalului privat investit în asigurări s'a dovedit a fi mulțumitoare. Uneori a întrecut chiar procentul de rentabilitate al capitalurilor investite în alte ramuri economice. În împrejurările schimbate din cauza războiului societățile de asigurare înregistrează venituri scăzute, în timp ce societățile industriale, comerciale și chiar bancare, încheie bilanșurile lor cu beneficii frumoase. Explicația este transformarea întregii industrii și adaptarea ei la necesitățile războiului. Rezultatele societăților de asigurare sunt totuși mulțumitoare, media dividendelor plătite fiind de 7 la sută.

În concluzie, plasamentul este sigur și rentabil chiar în afacerile de asigurare. Cu toate acestea capitalul privat al celor 22 societăți de asigurare abia ajunge la finea anului 1941 la 444.000.000 — Lei. De ce? Am spus-o mai înainte că asigurarea este un produs al civilizației moderne, că societățile de asigurare apar numai acolo unde nivelul economic este mai ridicat, unde unitățile economice de bază comerciale, industriale, bancare și agricole au ajuns deja la o dezvoltare însemnată, ca să poată înțelege rostul și nevoia asigurării. Întreprinderea de asigurare completează în mod strălucit organismul social-economic.

La acestea se mai adaugă și faptul că meseria de asigurător e mult mai complicată și mai grea decât celelalte activități economice, că poporul Român în majoritate e format din agricultori, deci refractar ideii de asigurare, că trebuie luat în considerare și elementul neprevăzut: afaceri negative, e delă sine înțeles că orientarea capitalului privat din România s'a îndreptat spre alte activități economice libere, deschise, mai simple, poate tot atât de rentabile, ocolind instituția complicată și greoaie a asigurărilor.

Societățile de asigurare care activează astăzi în țara noastră sunt toate întreprinderi serioase, verificate și solide, dispunând de fonduri de garanție însemnate, care dau încrederea marelui public în aceste sănătoase organisme economice și sociale.

Mereu se spune că societățile de asigurare sunt cele mai bogate instituții economice private, fiindcă dispun de

multe proprietăți imobiliare producătoare de venit. E adevărat că în toate orașele și cu deosebire în capitală, cele mai mărețe edificii, blocuri sunt ale societăților de asigurare. La prima vedere, pentru marele public neorientat, averea aceasta de câteva miliarde de Lei, face impresia că este rezultatul nef al capitalului, acela de 444.000.000 — Lei. Adevărul e altul.

Fondurile de garanție ale societăților de asigurare sunt de două feluri:

a) fonduri sau rezerve patrimoniale sau proprii și

b) fonduri sau rezerve tehnice. Asupra rezervelor tehnice publicul nostru nu-i lămurit. Faptul că poartă numele de fonduri sau de rezerve, aduc bănuiala falsă că formează averea propriu zisă a întreprinderilor, a capitalului și că ele ar proveni din câștigul realizat de societăți.

Realitatea e, că rezervele tehnice care fac, cum am văzut, considerabila sumă de 3.665.500.000 — Lei, formează averea asiguraților. Nu poate fi neglijat faptul că cele 22 societăți de asigurare poartă riscul unui capital asigurat la viață în valoare totală de 9.314.200.000 — Lei. Rezervele tehnice amintite garantează capitalul asigurat la viață și daunele eventuale, care anual se cifrează la aproape o jumătate de miliard, provenite din incendii, efracție, grindină, accidente etc. În lichidarea daunelor de tot felul, a capitalurilor asigurate scadente, constă marea operă socială a asiguraților.

De aici se poate vedea cum asigurarea privată servește interesele colectivității.

(Va urma).

ION OPRÎȘ.

Banca „Șercăiana“, Soc. anonimă Făgăraș.

SUCURSALE: Șercaia, Șinca-Veche și Cincul. — Inscrisă în reg. Banc. Nr. 4/1934 din 13 VII 1934.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai Băncii „ȘERCĂIANA” S. A. Făgăraș, se invită în sensul art. 42 din statute la

a XXXIX-a adunare generală ordinară,

pe ziua de 25 Martie 1943, orele 10 a. m., în sala Casei Naționale Române, Piața Unirii 7, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul Consiliului de Administrație și Censorilor despre rezultatul anului trecut; Aprobarea bilanțului și darea absolutului în baza acestor rapoarte;
3. Fixarea dividendei pe anul 1942;
4. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1943; Fixarea remunerației censorilor pe anul 1943.

În cazul când la termenul fixat nu s'ar prezenta numărul acționarilor recerut de statute, adunarea se va ține la 26 Martie 1943, la aceeași oră, în același local și cu aceeași ordine de zi.

Consiliul de administrație.

N. B. Domnii acționari cari voesc a participa la adunarea generală sunt rugați a-și depune acțiunile la cassa institutului sau la cassa oricărui alt institut, membru la „Solidaritatea”.

Banca „Șercăiana“

Activ.	Bilanț încheiat cu			
	Lei		b.	
1. <i>Cassa:</i>				
a) Numerar efectiv		3.034.842	—	
b) Disponibil la B. N. R.		1.410.299	—	4.445.141
2. <i>Portofoliul de titluri:</i>				
Cu venit fix:				
a) Efecte publice		19.464	—	19.464
Cu venit variabil:				
b) Acțiuni cotate la bursă	129.000	—	304.200	—
c) Acțiuni necotate la bursă	195.000	—	172.500	—
	365.200	—	496.164	—
3. <i>Plasamentul fondului de rezervă:</i>				
Efecte publice garantate de Stat	233.600	—	156.756	—
4. <i>Portofoliul de scont:</i>				
I. Plătibil în țară:				
a) Cambii fără garanții	6.329.839	—	440.000	—
b) Cambii garantate cu ipoteci	9.082.271	—	1.073.600	—
	15.412.110	—	1.513.600	—
5. <i>Debitori:</i>				
a) Debitori cu gaj	2.100	—		
b) Debitori cu ipoteci	340.665	—	342.765	—
	342.765	—		
6. <i>Creanțe în conversiune, conf. Legii din 7. IV. 1934:</i>				
a) În portofoliu			15.290.801	—
b) Reescontate la dif. bănci			414.650	—
7. <i>Participațiuni: În țară:</i>				
a) La întreprinderi comerciale și industriale			50.000	—
8. <i>Imobile:</i>				
a) Pentru uzul propriu			1.359.839	—
b) Alte imobile			322.989	—
9. <i>Mobiliar</i>				1.501
10. <i>Conturi diverse</i>				151.072
				39.957.388
				Total

Conturi

	Lei	b.
1. <i>Cauțiuni statutare</i>		356.000
2. <i>Debitori pentru aval și scrisori de garanție:</i>		
a) În țară		12.578.250
3. <i>Ipoteci, cesiuni și garanții diverse:</i>		
a) În portofoliu		18.046.530
4. <i>Depozite de titluri și valori în păstrare</i>		405.781
5. <i>Ipoteci date de bancă</i>		3.500.000
		Total
		34.886.561

Debit.

Contul Profit

	Lei	b.	Lei	b.
1. <i>Cheltuieli de administrație:</i>				
a) Salarii, indemnizații, marce de prezență		538.063	—	
b) Diverse		270.158	—	808.221
2. <i>Impozite și taxe</i>				335.538
3. <i>Dobânzi plătite:</i>				
a) La depuneri		226.481	—	
b) La reescont		43.890	—	270.371
4. <i>Amortisment pentru creanțe dubioase</i>				350.000
5. <i>Beneficiul net al anului curent</i>				712.867
				Total
				2.476.997

Făgăraș, la

CONSILIUL DE

Dr. Nicolae Boeriu m. p.

Verificat și găsit în conformitate

COMITETUL

Dr. Alexandru Socaciu m. p.

Dr. Hariton Pralea m. p.

Ioan Dumitrescu m. p.

Societate anonimă Făgăraș.

31 Decembrie 1942.

				Pasiv.					
				Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.
1.	Capital social							8.000.000	—
2.	Fonduri de rezervă:								
	a) Rezervă legală			238.399	—				
	b) Rezervă statutară			2.861.626	—				
	c) Alte fonduri			376.035	—	3.476.060	—	3.476.060	—
3.	Fonduri de amortisment:								
	a) Pentru creanțe dubioase							909.624	—
4.	Diferențe de curs nerealizate la portofoliul de titluri							133.320	—
5.	Fond de pensii și ajutor al funcționarilor							955.724	—
6.	Depuneri spre fructificare:								
	I. Din țară:	La vedere.	Pe termen.						
	a) Cu livrete de econ. nom. dar plăt. la purtător			9.441.822	—	9.441.822	—		
	II. Depuneri vechi reduse prin aranj.	638.212	—	638.212	—			10.080.034	—
		638.212	—	9.441.822	—				
7.	Creditori:								
	I. Din țară:	La vedere.							
	a) Creditori nereduși	144.079	—					144.079	—
8.	Aranjamente de reescont:		Provenite din:						
	In țară curent:	Efecte scont.	Cambii de circ.						
	a) La B. N. R.	1.513.600	—	1.513.600	—				
	In conversiune:								
	b) La diferite bănci			414.650	—			1.928.250	—
9.	Efecte de plată:								
	a) In țară			12.578.250	—			12.578.250	—
10.	Dividendă neridicată							163.384	—
11.	Conturi diverse creditoare							640.512	—
12.	Conturi transitorii							235.284	—
13.	Beneficiul net al anului curent							712.867	—
								Total	39.957.388

de ordine.

				Lei	b.
1.	Deponenți de cauțiuni statutare			356.000	—
2.	Creditori pentru aval și garanții date de bancă:				
	a) In țară			12.578.250	—
3.	Deponenți de ipoteci, cesiuni și garanții diverse			18.046.530	—
4.	Deponenți de titluri și valori în păstrare			405.781	—
5.	Creditori garanțați cu ipoteci date de bancă			3.500.000	—
				Total	34.886.561

și Pierdere.

				Credit.			
				Lei	b.	Lei	b.
1.	Dobânzi încasate:					2.003.448	—
	a) Dela portofoliu de scont						
2.	Venitul portofoliului de titluri:					21.950	—
	a) Din cupoane exigibile					27.094	—
3.	Venitul participațiilor					153.330	—
4.	Venitul imobilelor					207.393	—
5.	Comisioane					58.082	—
6.	Beneficii diverse					5.700	—
7.	Incasări din creanțe amortizate						
				Total		2.476.997	—

31 Decembrie 1942

ADMINISTRAȚIE:

Filimon Bălan m. p.

cu codul de comerț și legea bancară.

DE CENSORI:

Dr. Ioan Z. Oana m. p. contabil autorizat.

Pentru contabilitate:
Vasilie Bărsan m. p.
Director, contabil autorizat.

Spicuirii din monografia d-lui dir. Ioan Ghișa „Banca Crișana“, S. A. Brad

— Prefața —

MOTTO: „Cei ce se cunosc pe ei însuși știu ce trebuie să facă; ei ocolesc greșelile și rătăcirile.“

Socrates

Banca „Crișana“, a implinit vârsta de 50 ani. Însușirea de care au fost stăpânii fondatorii, atunci când au luat hotărârea înființării ei și gândul bun, pe care l-au avut, de a veni într'ajutorul populației românești din Zărand, — erau incomparabil mai mari, decât numerarul ce-l puteau aduna în vederea ajungerii scopului.

Situația era aceeași pretutindeni în ținuturile românești de sub stăpânirea ungară de atunci. Băncile românești, erelate din sărăcia noastră și fără niciun concurs ori ocrotire, și-au început activitatea mai mult cu capitalul moral al fondatorilor și conducătorilor, decât cu un capital material. Aceste începuturi de întemere de bănci românești, au fost emanații spontane de jos în sus.

Creditul moral ce li s'a acordat a fost pe deplin justificat. Băncile românești au dezvoltat o activitate constructivă foarte prudentă, grație căreia ele au și progresat, spre bucuria tuturor Românilor. Succesele lor au întărit încrederea în noi înșine și ne-au sporit nădejdea într'un viitor mai bun.

Peste capul băncilor noastre au dat însă valurile crizelor monetare provocate de războtu, care crize în mod fatal le-au slăbit forța financiară. Conducătorii lor — recrutați din tot felul de intelectuali, nepregătiți pentru a face față unor atare probleme epocale, — nu au fost în stare să evite prin abilități profesionale, paguba, ce cauza în general băncilor deprecerea monetei. De altfel paguba nici nu putea fi înconjurată, decât numai cu concursul statului.

Despre un concurs oficial în era maghiară nu putea fi vorba. În era după războtu, adică după eliberarea noastră, ajungerea la conducerea țării a unor bărbați cu mentalități eterogene, recrutați prin sufragiu universal, a îngreunat orientarea financiară a guvernelor, care se perindau prea des.

În primul rând de după eliberare, când erau la ordinea zilei nu numai foarte dificile probleme politice, ci și chestiuni economice-financiare de importanță epocală, în loc să se fi putut realiza o unitate de vedere în chestiunile mari, de fapt

au făcut ravagii, mai ales în prob'ema monetară, cele mai confuze și diametral opuse principii teoretice, reprezentate de prea încăpăținați „experți“ financiari ai partidelor politice.

Acest haos atât de prielnic demagogiei, a adus în mod fatal la „conversivarea datorităilor“, care părțind, pe cea mai improductivă și de multe ori chiar nevednică și slabă categorie a debitorilor, a cauzat o nouă anemie financiară a băncilor. Fără să se fi făcut vreo selecțiune între singurăticele bănci, ele toate au fost așezate simplamente pe banca acuzațiilor, judecate și executate.

Greșeala de a fi tratat cu măsurile potrivite pentru partea de dincolo de Carpați a țării noastre, s'a produs și în alte domenii ale unității. Pretutindeni unde s'a constatat acel tratament sumar, s'au produs legitime nemulțumiri.

Băncile românești de dincoace de Carpați, atât de numeroase, au fost dovada unei vednicii românești. Ele reprezentau nu numai un curent de emancipare economică, ci au fost și expresia unei conștiințe de ridicare economică prin eforturile proprii. Acest fenomen în Vechiul Regat nu s'a produs în aceeași măsură extensivă și cu atâta vigoare ca și la noi, dincoace de Carpați.

Ori pentru țară, un cetățean și pentru stat un contribuabil, sunt cu atât mai valoroși, cu cât ei sunt în stare să se descurce singuri și în orice împrejurare. Și noi ne-am știut ajuta, chiar și în vremea oprămirii de către Unguri.

Atunci, când după catastrofa conversivării datorităilor, băncile ardeleni s'au adunat în ziua de 28 Noembrie 1935, la Cluj, într'un congres, susținut de toate straturile sociale, în frunte cu cele două biserică românești, a fost vorba nu numai de recuperarea unei pagube nemeritate, de salvarea depunerilor, — ci de ocrotirea spiritului economisitor și de apărarea principiului înființării private în chestiunea înjghebării de bănci. Dar nu am fost înțeleși!

Efectul greșelilor centrale, cei ce nu vor cunoaște în deajuns problema, îl vor găsi: când vor număra câte bănci, ca societăți anonime, s'au înființat în ultimele două decenii, și când vor aștepta numărând anii, de aici înainte, până la data când se va relua înființarea înființării de noi bănci românești dincoace de Carpați!

Se înșală, cei ce cred, că rolul băncilor societăți anonime înființate din inițiativă locală ar putea fi îndeplinit de artificiale cooperative și bănci populare.

* * *

Deslănțuirea regretabilă a luptelor fratricide dintre partidele politice, a contribuit la dezvoltarea demagogiei pustitoare de suflete și ră-

sturnătoare de ordine și terarhie. Patma cu care s'au purtat luptele politice au turburat mințile prea multora. Ocvoțirea ce au dat partidele politice nepsrăviților și celor certați cu bunele moravuri și cu legile, au demoralizat. Urmările acestor stări de lucruri le-au simțit și băncile românești de dincoace de Carpați.

* * *

Scrind aceasta monografie vrem să servim cultul muncii creatoare și pilda s'o dăm și acelor, cari nici după două decenii dela eliberarea noastră nu și-au dat silința să cunoască și prețuiescă așa cum se cuvine băncile românești din provinciile de dincoace de Carpați. Pentru aceste bănci năpăstuite nu s'a adus nici atâta sacrificiu, cât s'au făcut pentru băncile evreești din capitală. Noi nu am fost împărțășiți de alt tratament, decât de acela, care a fost rezervat băncilor erelate de speculanții și aventurierii, cari nu au nicio legătură sfântă cu gila noastră strămoșească.

Fie-ne permis, să vorbim sincer, măcar atât cât permit împrejurările, și să spunem unele lucruri, cari vor supăra pe unii, dar cari se cer spuse pentru combaterea unui farselism practicat cu atâta perseverență de unele cercuri politice.

Istoria acestor 50 de ani o prezentăm într'o extensiune a cărei celtre să nu răpească prea

mult timp oamenilor atât de grăbiți ai zilelor noastre. Am fi bucuoși să le citească cât mai mulți din generațiile tinere, pentru a vedea ce lucruri frumoase și bune se pot înfăptui cu entuziasm, cu stăruință și cu muncă devotată și spre a le da pilda unei activități constructive, sprîmîntă pe tradiții și iubirea de neam.

Recapitulând evenimentele principale din acest trecut de 50 de ani, vom să cinstim opera și vrednicia înaltașilor noștri și să dăm exprese respectului ce le datorăm. Figura impunătoare a regretatului protopop Vasile Damian, este vie și azi înaintea ochilor noștri sufletești. În amintirea ei ne închinăm azi cu recunoștință.

Să nu se supere cititorul constatând repetarea unor lucruri în exonerile noastre, căci ceea ce repetăm are tălcul propriu.

Vitorul, spre care năzuim, va face uitate mizeriile momentane prin care am trecut. Suntem convinși că stările generale se vor îndrepta și băncile ardenele își vor recâștiga prestigiul avut în trecut.

Urăm urmașilor noștri să ducă mai departe, cu deplină izbândă carul Băncii „Crișana” și la jubileul de 100 de ani, să poată sărbători cel mai desăvârșit triumf!

Banca „FURNICA”, s. a. Făgăraș.

Capital: Lei 10.000.000.—
Sucursala în Sighișoara.

Fond de rezervă: Lei 3.800.000.—
Inscrisă în Reg. Soc. Banc. Nr. 41/ 934

CONVOCARE.

Domnii acționari ai Băncii „FURNICA”, soc. anon. din Făgăraș, sunt invitați în baza art. 26 din statutele societății, pe ziua de 13 Martie 1943, orele 11 a. m. la

a LIX-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Făgăraș, Piața Unirii Nr. 1 în sala de ședințe a societății. Dacă în ziua aceasta nu se întrunește numărul necesar de acționari, pentru a lua deciziuni valabile, conform art. 32 din statute, Domnii acționari sunt invitați la o nouă adunare generală, care se va ținea în ziua de 25 Martie 1943, în același local, la aceeași oră și cu aceeași ordine de zi

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul Consiliului de administrație și al Consiliului de cenzori;
3. Aprobarea Bilanșului, al Contului de Profit și Pierdere pe anul 1942 și descărcarea Administratorilor și a Cenzorilor;
4. Impărțirea profitului realizat pe anul expirat;
5. Alegerea alor trei membri în Consiliul de administrație pe termen de trei ani.
6. Alegerea alor trei membri titulari în Consiliul de cenzori și alor trei membri supleanți;
7. Stabilirea retribuțiilor administratorilor și cenzorilor pe anul în curs.

Făgăraș, la 10 Februarie 1943.

Consiliul de Administrație.

Domnii acționari, cari voiesc a participa la Adunarea generală, conform art. 26 din statute vor depune cu o zi înainte de ținerea adunării, acțiunile lor la cassa societății din Făgăraș, Sighișoara, la „Albina” Sibiu și Banca „Olteana” din Vistea de jos.

Banca „Furnica“, societate anonimă, Făgăraș.

Activ.				Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1942.				Pasiv.			
				Lei	Lei						
Cassa:						Capital social				10.000.000	
Numerar efectiv				2.001.594		Fonduri de rezervă:					
Disponibil la B. N. R.				710 387	2.711 981	Rezerva legală				430 000	
Disponibil la bănci:						Rezervă statutară				460.000	
In țară					2 897 461	Alte fonduri				3.000 000	
Portofoliu de titluri:						Fond de amortiment:					
Cu venit fix:				Val. Nom.	In port.	V. R.	Pentru creanțe dubioase				657.775
Efecte publice				516 200	238 750	238 750	Diferență de curs nerealizată:				
Cu venit variabil:							La portofoliul de titluri Art 33				2.594 400
Acțiuni cotate la bursă				4 696.000	5.391.358	5.391.358	Depuneri spre fructificare:				
Acțiuni necot la bursă				914 500	261 480	261 480	In țară:				
Plasamentul fondului de rezervă Art. 13:							La vedere.				Pe termin.
Efecte publice gar. de stat				510.000	255.000		Pe livrete de economii, nominative				3.305 511
Portofoliu de scont:							Angajament de reescont:				
Din țară:							In țară:				
Debitori fără garanții				9 300.572			Curente la B. N. R.				4.949.500
Debitori cu garanții ipotecare				17 691 420	26.991.992		Efecte de plată:				
Debitori:							In țară				7.700 000
Din țară:							Dividende neridicate				79.591
Debitori fără garanții				119 580			Conturi diverse creditoare				205 828
Debitori garanți cu ipoteci				545.400	664 980		Conturi transitoare creditoare				250.000
Creanțe în conv. conf. legii din 7. IV. 1934:							Beneficiul net:				
Cota redusă, în portofoliu					13 494.514		Beneficiul anului curent				873 982
Imobile:											
Pentru uzul propriu				2.760 000							
Alte imobile				4.040 000	6.800 000						
Mobilier					150 000						
Conturi diverse debitoare					1 648 071						
					61 505 587						61 505 587

Conturi de ordine.

		Lei			Lei
Cauțiuni statutare		400.000	Deponenți de cauțiuni statutare		400.000
Ipoteci, cesiuni, mărfuri în gaj și garanții diverse		38 903.786	Deponenți de ipoteci, cesiuni, mărfuri în gaj și gar. div.		38 903.786
Depozite de titluri și alte valori în păstrare		1 858 195	Deponenți de titluri și alte valori în păstrare		1 858 195
		41.161.981			41.161.981

Debit.		Contul Profit și Pierdere.				Credit.	
		Lei	Lei			Lei	Lei
Cheltuieli de administrație:				Dobânzi incasate:			
Salare și indemnizații		1.069 744		Dela portofoliul de scont și creanțe în conversiune			2 133.398
Diverse		654 306	1.724.050	Dela debitori		83.444	2.216.842
Impozite			621 253	Comisioane			514.110
Dobânzi plătite:				Venitul portofoliului de titluri			318.971
La depuneri		687 134		Venitul imobilelor			969.944
La reescont		115 063	802 197	Incasări din creanțe amortizate, art. 15 L. R.			117.559
Amortizări			115 944				
Beneficiul net:							
Beneficiul anului curent			873 982				
			4 137 426				4 137 426

ss. **Matei Jiga**, director executiv, expert-contabil.

ss. **George Frăneu**, contabil autorizat.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

ss. **Marius Peculea**, președintele consiliului.

Dr. Gheorghe Cornea.

Verificat și găsit în conformitate cu codul de comerț și legea bancară.

Făgăraș, la 27 Ianuarie 1943.

ss. **Dăncușu P. Grama**,
președintele consiliului de cenzori.

ss. **Gheorghe Codrea**.

ss. **Gheorghe Stanetu**,
contabil autorizat.

Banca Agronomilor s. a., Agnita

Judetul Târnava-Mare.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai BĂNCII AGRONOMILOR, S. A. Agnita, sunt convocați în

adunare generală ordinară,

care se va ține în ziua de 27 Februarie 1943, orele 10 a. m., în localul institutului din Agnita, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Darea de seamă a Consiliului de administrație;
2. Raportul censorilor;
3. Aprobarea bilanțului și contului de profit și pierdere pe ziua de 31 Decembrie 1942 și descărcarea Consiliului de administrație și comitetului de cenzori pentru gestiunea lor pe anul expirat;
4. Alegerea unui nou Consiliu de administrație pe o durată de 3 ani compus din 3 membrii, precum și alegerea comitetului de cenzori și a supleanților;
5. Diverse.

N. B. La adunarea generală au vot decisiv numai acționarii cari sunt trecuți în registrele societății cu cel puțin 3 luni înainte de adunarea generală (art. 13 din statute).

Consiliul de administrație.

Activ.		Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1942.		Pasiv.	
	Lei	b.		Lei	b.
Casa:			Capital social	1.000.000	—
Numerar efectiv	162.950	—	Fond rezervă legală	2.824	—
Portofoliu de titluri:				2.176	—
Cu venit variabil necotat la bursă	13.600	—	Fond rezervă creanțe dubioase	89.000	—
Conturi curente	56.100	—		26.000	—
Efecte scontate	3.323.608	—	Depuneri		2.522.077
Creanțe în conversiune	925.666	—	Reescont		833.500
Mobilier	1	—	Beneficiu net reportat și a. c.	2.951	—
				3.397	—
	4.481.925	—			6.348
					4.481.925

Conturi de ordine și evidență.

	Lei	b.		Lei	b.
Cauțiuni statutare	300.000	—	Depuneri de cauțiuni statutare	300.000	—
	300.000	—		300.000	—

Debit.		Profit și Pierdere.		Credit.	
	Lei	b.		Lei	b.
Salarii	112.590	—	Dobânzi încasate dela ef. scont	207.173	—
Cheltuieli generale	56.518	—	Dobânzi încasate dela creanțe convers.	64.548	—
Dobânzi la depuneri	74.315	—	Comisioane încasate	56.638	—
Dobânzi la reescont	36.700	—	Beneficii reportate	2.951	—
Impozite	16.663	—			
Dotatie la fond rezervă legal:	2.176	—			
Dotatie la fond rezervă creanțe dubioase	26.000	—			
Beneficii reportate și a. c.	2.951	—			
	3.397	—			
		6.348			
	331.310	—			331.310

Agnita, la 31 Decembrie 1942.

Pentru contabilitate: Hering Dölgyl Ana.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Președ. cons. de adm: ss. Dr. Romul Gurta. Director: ss. Oros Ioan. ss. Oros Nicolae. ss. Uecerzan Simion.

Verificat și găsit în conformitate cu registrele comerciale, codul de comerț și legile pentru organizarea și reglementarea com. de bancă.

Președintele consiliului de cenzori: ss. Dr. Hess Iuliu.

MEMBRII: ss. Marin Aurel, expert-contabil.

ss. Dârstea Ioan.

"CĂRȚIȘOREANA"

casă de economii, societate pe acții în Streza-Cârțișoara.
Inscrisă în Registrul Bancar sub Nr. 35 din 13 Iulie 1934.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai casei de economii „CĂRȚIȘOREANA”, societate pe acții în Streza-Cârțișoara, prin aceasta sunt convocați la

a XXXVII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Streza-Cârțișoara, la 25 Martie 1943, ora 1 p. m., în localul institutului cu următorul

P R O G R A M :

1. Deschiderea și constituirea adunării;
2. Raportul Consiliului de administrație și censored;
3. Cetirea bilanșului pe 1942, împărțirea venitului curat și darea absolutului;
4. Alegerea Consiliului de administrație;
5. Eventuale propuneri.

Consiliul de administrație.

Activ.	Bilanș anual pe 1942.				Pasiv.				
	Lei	b.	Lei	b.		Lei	b.	Lei	b.
Casa :					Capital social			400 000	—
Numerar efectiv			132.389	—	Rezerve :				
Titluri :					a) legală	8.700	—		
a) cotate la bursă	9.700	—			b) Statutară	325 000	—	333.700	—
b) necotate la bursă	1.500	—	11.200	—	Fond de amortizarea pierderilor din conversiune			48 774	—
Scout, în portofoliu			233.400	—	Depuneri			2.525	—
Debitori din țară			9.252	—	Efecte de plată în țară la B. N. R.			165.369	—
Creanțe agricole în conversiune			642.424	—	Diverși creditori			59.387	—
Mobilier			5.000	—	Beneficiul anului curent			23.910	—
			1.033.665	—				1.033.665	—

Conturi de ordine :

	Lei	b.		Lei	b.
Cauțiuni statutare	20.000	—	Deponenți de cauțiuni statutare	20.000	—

Debit.	Contul Profit și Pierdere.				Credit.			
	Lei	b.		Lei	b.		Lei	b.
Cheltuieli de administrație :								
a) Salare	14.400	—			Interese		64.483	—
b) Diverse	19 277	—	33 677	—	Diverse venit		400	—
Impozite			7.296	—				
Beneficiul anului curent			23.910	—				
			64.883	—			64.883	—

Streza-Cârțișoara, la 31 Decembrie 1942.

MEMBRII CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE :

Președintele Consiliului de administrație : Nicolae Oana m. p. Petru Tarcea m. p. Constantin Oltean m. p.

Verificat și găsit în conformitate cu codul de comerț și legea bancară.

Streza-Cârțișoara, la 7 Februarie 1943.

C E N S O R I :

Președinte : N. Frâncu m. p., expert-contabil. Matei Z. Banciu m. p. Victor Vulcan m. p.